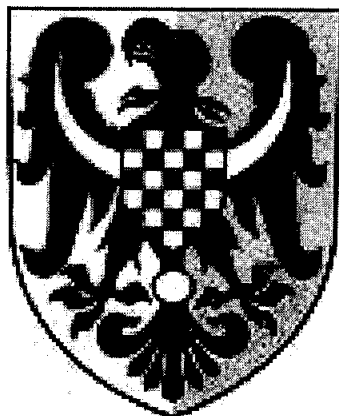

Załącznik do Uchwały Nr XV/63/11
Rady Powiatu w Jaworze
z dnia 24 listopada 2011 r.

Sprawozdanie z realizacji „Programu opieki nad
zabytkami Powiatu Jaworskiego na lata 2009 – 2011”
za okres od 1 września 2009 r. do 30 czerwca 2011 r.

Jawor, listopad 2011 r.

Wstęp

Rada Powiatu w Jaworze w dniu 27 sierpnia 2009 r. przyjęła uchwałą nr XLIII/229/09 „Program opieki nad zabytkami Powiatu Jaworskiego na lata 2009 – 2012”.

Podstawą prawną sporządzenia programu była ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568), która zobowiązała samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne do opracowania takiego programu.

Na mocy art. 87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zarząd powiatu jest zobowiązany do sporządzenia, co 2 lata, sprawozdania, które przedstawia radzie powiatu.

Wiodącym celem opracowania *Programu opieki nad zabytkami Powiatu Jaworskiego na lata 2009 – 2012* było wspieranie gmin z terenu powiatu i służb konserwatorskich administracji rządowej w działaniach zmierzających do znacznej poprawy stanu zasobów zabytkowych powiatowego dziedzictwa kulturowego oraz zachowanie krajobrazu kulturowego powiatu poprzez tworzenie warunków organizacyjnych i finansowych w ramach sprawowanych funkcji opiekuńczych i ochronnych nad zabytkami w zakresie leżącym w kompetencjach samorządu powiatowego.

Główną ideą *Programu* było wytyczenie dróg pozwalających osiągnąć odczuwalną i akceptowaną społecznie poprawę w zakresie stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych, znajdujących się na terenie powiatu jaworskiego. Natomiast ideą sprawozdania jest pokazanie zrealizowanych wytycznych, obszarów, zadań w zakresie opieki nad zabytkami oraz zaangażowania gmin, powiatu, organizacji pozarządowych, a także społeczności lokalnej. Ważne jest również, aby działania czynione w tych kierunkach były wykonywane przy czynnym i świadomym współdziałaniu mieszkańców Powiatu. Obowiązkiem samorządu Powiatu Jaworskiego jest z kolei podnoszenie świadomości społecznej w zakresie opieki nad zabytkami oraz efektywne usprawnianie mechanizmów regulujących te kwestie.

1. Zadania i kompetencje organów powiatu w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Kompetencje organów samorządu powiatowego w zakresie ochrony dóbr kultury zostały uregulowane w następujących ustawach:

- a) w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm., która zawiera generalną zasadę, że powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, gdzie ustawodawca wymienia wśród kategorii zadań publicznych powiatu kulturę oraz ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami (art. 4 ust. 1),
- b) w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), która nadaje następujące kompetencje:
  - staroście do uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków, do zamieszczania na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znaku informacyjnego o tym, że zabytek podlega ochronie (art. 12),
  - w przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia, starosta, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia, a w przypadku gdy nie jest możliwe usunięcie zagrożenia, zabytek nieruchomy może być

na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków wywłaszczony przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy właściwej ze względu na miejsce położenia tego zabytku, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami (art. 50 ust. 3),

- organ stanowiący powiatu ma możliwość udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale (art. 81). Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane zgodnie z art. 77, może obejmować nakłady konieczne na:

- sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich,
- przeprowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych,
- wykonanie dokumentacji konserwatorskiej,
- opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich,
- wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego,
- sporządzenie projektu budowlanego kompozycji wnętrza,
- zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku,
- stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku,
- odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki,
- odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50 % oryginalnej substancji tej przynależności,
- odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych,
- modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności,
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
- uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych,
- działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu,
- zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru,
- zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

- powoływanie przez starostę społecznych opiekunów zabytków (art. 103).

2. Realizacja głównych celów polityki powiatu związanej z opieką nad zabytkami.

Do głównych celów polityki powiatu związanej z opieką nad zabytkami należy:

- uznanie dziedzictwa kulturowego za ważne zagadnienie w strategii rozwoju powiatu,
- racjonalne wykorzystanie wszelkich powiatowych i gminnych funduszy na prace ratownicze, konserwatorskie oraz dokumentacyjne,
- planowe i konsekwentne realizowanie zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przez wszystkie samorządy z terenu powiatu,

- powiązanie zadań powiatu służących ochronie wartości kulturowych ze strategią rozwoju gospodarczego województwa, powiatu oraz polityką przestrzenną każdej z gmin,
- koordynowanie i integrowanie działań gminnych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego (krajobrazu kulturowego, dziedzictwa archeologicznego, przyrodniczego, historycznego) ujmowanych w gminnych planach zagospodarowania przestrzennego,
- wspieranie prawne, organizacyjne i finansowe projektów związanych z opieką nad zabytkami i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych,
- powstrzymywanie degradacji zagrożonych obiektów zabytkowych i obszarów oraz podjęcie działań w celu poprawy stanu ich zachowania,
- wspieranie właścicieli i zarządców obiektów zabytkowych w zakresie stosowania fizycznego zabezpieczenia obiektów i ich ochrony przed pożarami, dewastacją, kradzieżami, niegospodarnością.

3. Działania związane z opieką nad zabytkami, których właścicielami są gminy powiatu.

Konserwatorski rejestr zabytków powiatu jaworskiego obejmuje wiele obiektów zabytkowych, których właścicielami są samorządy gminne. Wobec tych obiektów na samorządach gmin spoczywa obowiązek dbania o ich stan, a tym samym ponoszenia nakładów na prace rewaloryzacyjne, konserwatorskie i kulturowej promocji. Samorząd powiatowy, wspierając działania gmin powiatu w zakresie opieki i ochrony zabytków, kierował się i nadal kierować się będzie zasadą zrównoważonego rozwoju powiatu, a także zgodnością podejmowanych działań samorządu gminnego z powiatowymi i wojewódzkimi planami ochrony i opieki nad zabytkami.

Jednym z planowanych działań było dokonywanie okresowych przeglądów lustracyjnych zabezpieczenia obiektów zabytkowych przez Powiatowy Zespół Ochrony Zabytków i Dziedzictwa Narodowego.

W okresie od II półrocza 2009 r. do chwili obecnej przy pomocy Powiatowego Zespołu Ochrony Zabytków i Dziedzictwa Narodowego przeprowadzono 11 działań lustracyjnych stanu bezpieczeństwa zabytków w zakresie zabezpieczenia przed włamaniami, zabezpieczenia pożarowego, fizycznej i technicznej ochrony przed kradzieżą, zabezpieczenia przed negatywnymi skutkami aury. Z kontroli sporządzano protokoły na potrzeby zarządców i konserwatora. Między innymi :

- zlustrowano kościół w Kondratowie przed zamontowaniem odnowionego tryptyku. Lustracja dotyczyła stanu warunków obiektowych i możliwości zabezpieczenia tryptyku przed kradzieżą oraz zniszczeniem;
- zlustrowano Kościół Pokoju w zakresie realizacji zadań związanych z realizacją zabezpieczenia alarmowego obiektu przed włamaniami i w zakresie alarmowania pożarowego jeszcze przed planowanym wykonaniem instalacji przeciwpożarowej opartej o system wody rozproszanej (mgły wodnej);
- zlustrowano w 2009 roku część murów miejskich w Jaworze. Stwierdzono zaginięcie zabytkowych rzeźb przedstawiających popiersia rycerzy rzymskich przy ul. Łukasińskiego;
- objęto relustracją kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Słupie w zakresie wykonania zaleceń pokontrolnych i stwierdzono wyraźną poprawę w tym zakresie, tj.: zamontowanie systemu alarmowego, przeniesienie zgodnie z zaleceniem cennych zabytków do wnętrza kościoła. W kolejnych latach zespół przeszkolił ekipy

remontowe, które wykonywały remont dachu i wieży w zakresie postępowania z zabytkami przy remontach;

- kontynuowano i zakończono rozpoczętą w roku 2009 lustrację zespołu pałacowo dworskiego w Mściwojowie. Stwierdzono konieczność podjęcia działań sanitarnych w obiektach lustrowanych;
- kontynuowano i zakończono lustrację rozpoczętą w roku 2009 kościoła parafialnego p.w. N.M.P. w Mściwojowie, obejmując lustracją wnętrze kościoła i dach. Stwierdzono konieczność przełożenia lub wymiany dachu kościoła.

W ostatnim okresie :

- przeprowadzono lustrację stanu bezpieczeństwa kościoła katolickiego p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Jastrowcu ;
- przeprowadzono lustrację stanu bezpieczeństwa kościoła katolickiego p.w. Św. Piotra i Pawła w Lipie;
- przeprowadzono lustrację kaplic: Św. Barbary w Jaworze oraz kaplicy chrzcielnej p.w. Św. Wojciecha w Jaworze a także częściową lustrację zespołu pałacowego w Targoszynie. Zalecenia w zakresie poprawy stanu ochrony i bezpieczeństwa tych obiektów są obecnie przedmiotem opracowania w postaci wystąpienia pokontrolnego,
- przeprowadzono 2 wizje lokalne w zabytkach Jawora, tj: w Muzeum Regionalnym w Jaworze w związku z podsiękaniem podziemia nawy głównej klasztoru i wysalaniem się płaskorzeźb i epitafiów oraz podziemia baszty średniowiecznej położonej na terenie przyległym do Spółdzielni „Pionier” w Jaworze.

W roku 2010 została założona powiatowa dokumentacja na obiekty zlustrowane oraz na obiekty utracone bądź wyprowadzone poza powiat. Planuje się je zgłosić do krajowego rejestru zabytków utraconych Konserwatora Generalnego.

Warto jednak odnotować, że wielu zarządców obiektów, zgodnie z zaleceniami lustracyjnymi, dokonało poprawy zabezpieczenia zarówno obiektów jak i mienia ruchomego, poprzez instalacje systemów alarmowych, montaż krat i ogrodzeń. W roku 2010 i 2011 po raz pierwszy od wielu lat nie zanotowano kradzieży dzieł sztuki i włamań do obiektów. Pomimo tych pozytywnych działań stwierdzono także przypadki popadania w stan ruiny niektórych zabytków spowodowany brakiem środków na ich utrzymanie, ogrzewanie i remonty zachowawcze. Do szczególnie zagrożonych należy pałac w Targoszynie, któremu w górnych piętrach grozi zawalenie, a który kilkanaście lat temu w chwili opuszczenia przez użytkowników winien być zabezpieczony konserwacyjnie lub sprzedany na warunkach dających możliwość jego utrzymania w odpowiednim stanie.

Przewodniczący Powiatowego Zespołu Ochrony Zabytków i Dziedzictwa Narodowego uczestniczył we wszystkich szkoleniach organizowanych przez służby wojewódzkie w zakresie organizowania działań ochronnych oraz prowadzenia prac planistycznych w tym zakresie.

W 2010 roku oraz styczniu 2011 r. Konserwator Wojewódzki Ochrony Zabytków przekazał pisemne podziękowania Staroście Jaworskiemu za całokształt działań ochronnych i zabezpieczających podejmowanych przez służby powiatu.

3.1. Realizacja działań zaplanowanych przez Gminę Jawor w okresie od II półrocza 2009 – do I półrocza 2011

1. Realizacja inwestycji i prac remontowych przy zabytkach:

a) w 2009 r.:

- wymiana pokrycia dachowego Zamku Piastowskiego na kwotę 195 352,04 zł,

- remont z odbudową Baszty Strzegomskiej na kwotę 146 790,67 zł,
- dofinansowanie remontu kompleksowego pokrycia dachowego ceramicznego z dachówki karpieńki oraz przemurzenie kominów w budynku nr 13 w Rynku w Jaworze na kwotę 1 600 zł,
- remont z odbudową murów obronnych na kwotę 455 685,34 zł,
- przeprowadzenie prac remontowo- rewaloryzacyjnych wirydarza w Muzeum Regionalnym w Jaworze na kwotę 100 025,32 zł
- czyszczenie rynien w Muzeum Regionalnym w Jaworze (1 830 zł),
- wymiana odcinka nawierzchni chodnika (doprowadzenie do muzeum) – (800 zł),
- remont instalacji CO w Muzeum Regionalnym w Jaworze(7 100 zł),
- naprawa obróbek blacharskich w Muzeum Regionalnym w Jaworze(2 196 zł),
- wymiana centrali PPOZ w Muzeum Regionalnym w Jaworze (6 650 zł),
- wycięcie drzew przed Muzeum (1 100 zł).

b) w 2010 r.:

- dofinansowanie prac konserwatorskich i restauratorskich ok. 60 m² zabytkowych witraży w kościele parafialnym p.w. Św. Marcina w Jaworze na kwotę 50 000 zł,
- odśnieżanie dachu (244 zł),
- remont odcinka CO (500 zł),
- wykonanie metalowej kraty w kruchcie kościoła (5 917 zł)

c) w 2011 r.:

- dofinansowanie prac konserwatorskich i restauratorskich ok. 60 m² zabytkowych witraży w kościele parafialnym p.w. Św. Marcina w Jaworze na kwotę 50 000 zł,
- dofinansowanie robót stolarskich – stolarka okienna w Kościele Zielonoświątkowym w Jaworze przy ul. Żeromskiego 11 na kwotę 10 000 zł.

2. Realizacja przedsięwzięć kulturalnych i promocyjnych:

a) w 2009 r.

- promocja zabytków w wydawnictwach (m.in. Ewangelicki Kościół Pokoju w Jaworze, Wydawnictwo Biały Kruk – Światowe Dziedzictwo. Polska na liście UNESCO, Wydawnictwo Temida, Lifeboat Limited, Wydawnictwo DAPOS – informator Samorządów Dolnego Śląska); promocja w publikacjach w prasie o zasięgu lokalnym i regionalnym (m.in. Wrocławianin, Gazeta Wyborcza); promocja zabytków na stronach internetowych miasta www.jawor.pl oraz portalach turystycznych (m.in. www.polskaniezwykla.pl, www.poland24h.pl); promocja w broszurach i folderach promocyjnych (m.in. folder o Jaworze z trasą turystyczną, folder o historii Kościoła Pokoju); promocja na tablicach informacyjnych (m.in. renowacja systemu informacji miejskiej o obiektach zabytkowych). Wartość środków wydatkowanych na powyższe zadania to ok. 25 390,00 zł,
- organizacja wystaw: „Śląskie nastroje” - tkaniny (1291,16 zł); „Piękno do mnie przyszło ... obrazy Ireny Wiess” (11 000,00 zł); „Mój region – opowieści, baśnie i legendy w ramach XVIII salonu sztuki” (8 300 zł); „Skarbiec” (19 738,84 zł),
- organizacja imprez: Koncerty Pokoju (55 000 zł),
- prelekcje i odczyty: „Neandertalczycy na Śląsku” dr A. Wiśniewski (200 zł),
- działalność oświatowa, konkursy: XVIII Międzynarodowy Konkurs Plastyczny dla dzieci i młodzieży,
- działalność naukowa i wydawnicza: kalendarz ilustrowany pracami dzieci uczestniczących w Międzynarodowym Salonie Sztuki Dziecięcej – 300 sztuk; broszura programowa 16 Jaworskich Koncertów Pokoju – 500 sztuk.

b) w 2010 r.

- promocja zabytków w wydawnictwach (m.in. cykl przewodników i map w trzech wersjach językowych – Przewodnik turystyczny „Góry i Pogórze Kaczawskie”, mapa „Góry i Pogórze Kaczawskie”, przewodnik turystyczny „Obiekty sakralne Gór i Pogórza Kaczawskiego”, album „Góry i Pogórze Kaczawskie”, Wydawnictwo DAPOS – Informator Samorządów Dolnego Śląska); promocja w publikacjach w prasie o zasięgu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim (m.in. „Newsweek”, „Fakt”, „Wrocławianin”, „Gazeta Wyborcza”, „Super Express”, „Obieżyświat”, „Rynek Podróży”); promocja na stronach internetowych miasta oraz ogólnopolskich portalach turystycznych (m.in. www.poland24h.pl), promocja zabytków w broszurach i folderach promocyjnych (m.in. folder o Księstwie Świdnicko – Jaworskim, ulotka o Jaworze z trasą turystyczną), promocja na tablicach informacyjnych (wykonanie m.in. przenośnego systemu wystawienniczego – roll-baner). Wartość środków wydatkowanych na powyższe zadania to ok. 77 463,49 zł.

- organizacja wystaw: „Skarbiec Sudetów” (14 996 zł), „Carl Gothard Langhaus architekt z Kamiennej Góry” (261,28 zł), „XX Międzynarodowy konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży” (9 500 zł), „Barokowy warsztat Michaela Willmanna pod lupą” (31 100, 92 zł),

- imprezy: Koncerty Pokoju (55 000 zł); Noc Muzeów (927,42 zł); giełda minerałów, skamielin i wyrobów jubilerskich (750 zł), Marcinowa gęś (2 000 zł),

- prelekcje i odczyty: „Kultura rycerska w średniowieczu” - R. Szopa (585 zł); „Jawor w okresie wojny trzydziestoletniej” – S. Nawotny (300 zł),

- działalność oświatowa : XIX Międzynarodowy Konkurs Plastyczny dla dzieci i młodzieży, XX Konkurs Historyczny (1 150 zł), konkurs literacko – plastyczny „Śladami jaworskich legend”,

- działalność naukowa i wydawnicza: kalendarz ilustrowany pracami dzieci uczestniczących w międzynarodowym salonie sztuki dziecięcej – 300 sztuk; broszura programowa 17 Jaworskich Koncertów Pokoju – 500 sztuk; folder „Skarbiec Sudetów” – 500 sztuk; folder „Śląski Rembrandt na ziemi jaworskiej” – cykl malowideł Michaela Leopolda Willmanna w Luboradzu; folder „Felix Anton Scheffler. Obraz św. Marcina”; publikacja naukowa „Obrazy Michaela Willmanna pod lupą”; publikacja internetowa – nota o twórczości Michaela Willmanna w Jaworze; publikacja internetowa „Nieznany portret cesarza Ferdynanda III w zbiorach Muzeum Regionalnego w Jaworze”; opieka merytoryczna nad publikacją „Obiekty sakralne, kapliczki i krzyże pokutne Gór i Pogórza Kaczawskiego”,

c) do 31 lipca 2011 r.:

- promocja zabytków w wydawnictwach (m.in. 500 śląskich zamków i pałaców, Wydawnictwo DAPOS – Informator Samorządów Dolnego Śląska), w publikacjach w prasie o zasięgu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim (m.in. Wrocławianin, Super Express, Rynek Podróży); promocja zabytków na stronach internetowych miasta oraz portalach turystycznych, w tym realizacja zdjęć panoramicznych zabytków Jawora; promocja zabytków w broszurach i na innych drukowanych materiałach promocyjnych (folder o Księstwie Świdnicko – Jaworskim), promocja na tablicach informacyjnych (m.in. reklama na nośniku ruchomym – tramwaj we Wrocławiu, renowacja systemu informacji miejskiej o obiektach zabytkowych, trasy pieszo – rowerowej „Śladami historii”, wymiana plansz na wita czach miejskich). Łączna środków wydatkowanych na powyższe zadanie to ok. 24 838,69 zł,

- organizacja wystaw: „Historia szkolnictwa w Jaworze” (4 250 zł), „Jawor i jaworzanie na dawnych widokówkach” (100 zł), „Powódź, pożar dniem czy nocą strażak przychodzi ci z pomocą” (100 zł),

- imprezy: Koncerty Pokoju (40 000 zł), Noc Muzeów (700 zł), koncert noworoczny „Kolędy świata” (1 050 zł), koncert dawnej muzyki cerkiewnej (1 100 zł),

- działalność oświatowa: XX Międzynarodowy Konkurs Plastyczny dla dzieci i młodzieży, XX Konkurs Historyczny, konkurs literacko – plastyczny „Śladami jaworskich legend”,
- działalność naukowa i wydawnicza: broszura programowa 18 Jaworskich Koncertów Pokoju, wydawnictwo „Dzieje szkolnictwa jaworskiego od średniowiecza do współczesności”, publikacja internetowa „Casus Galerii Chleba. Dylematy i potrzeby rewitalizacji zabudowy śródrynkowej w Jaworze”.

3.2. Realizacja działań zaplanowanych przez Gminę Bolków w okresie od II półrocza 2009 r. do I półrocza 2011 r.

W roku 2009 r. Gmina udzieliła dotacji na prace remontowo – renowacyjne dla kościoła w Bolkowie w wysokości 2 000 zł oraz dla kościoła w Kaczorowie w wysokości 11 000 zł.

W roku 2010 r. Gmina udzieliła dotacji na prace remontowo – renowacyjne dla kościoła w Bolkowie w wysokości 7 000 zł oraz dla kościoła w Kaczorowie w wysokości 11 700 zł.

We wszystkich wydawanych folderach promocyjnych promowane są główne zabytki Bolkowa: Zamek, kościół p.w. Św. Jadwigi oraz Rynek.

3.3. Realizacja działań zaplanowanych przez Gminę Męcinka w okresie od II półrocza 2009 r. do I półrocza 2011 r.

1. Dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru:

a) w roku 2009 r.:

- remont witraży w kościele w Myślinowie (9 769,76 zł),
- remont elewacji w kościele w Małuszowie (10 000 zł),
- konserwacja drzwi w kościele w Słupie (10 000 zł),
- naprawa ławek i części podłogi w kościele w Męcince (10 000 zł),

b) w roku 2010 r.:

- prace restauratorskie przy ławkach w kościele w Męcince (10 000 zł),
- renowacja witraży w kościele w Pomocnem (10 000 zł),
- modernizacja prezbiterium w kościele w Małuszowie (10 000 zł),
- remont i konserwacja drzwi w kościele w Słupie (10 000 zł)

2. Działania szkoleniowe i promocyjne na rzecz promocji obiektów pocysterskich:

- wykonanie rzeźby mnicha cysterskiego,
- wykonanie tablicy informacyjnej,
- reportaż w TVP Wrocław, TVP Polonia pt. „Na cysterskim szlaku”,
- organizacja konkursu plastycznego,
- plener ekologiczny,
- gra terenowa „Poszukiwanie skarbu mnichów”,
- zgłoszenie Kalwarii do Europejskiej Karty Opactw i Miejsc Cysterskich.

3. Działania infrastrukturalne przy obiektach pocysterskich:

- zagospodarowanie parkingu u podnóża góry Górzec, na której znajduje się pocysterska Kalwaria,
- utwardzenie drogi turystycznej w kierunku Kalwarii na górę Górzec,

- udział w projekcie „Południowo – zachodni Szlak Cystersów” współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w ramach działania 6.4 „Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym”. W ramach projektu Gmina wzbogaci się o: parking dla 16 samochodów osobowych z dwoma miejscami dla osób niepełnosprawnych przy kościele w Słupie, budynek sanitariatów, dwa infokioski zlokalizowane w Słupie i Męcince, oznakowanie kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Słupie, oznakowanie stacji drogi krzyżowej „Skarbu Lasu Mnichów” na górze Górzec, oznakowanie drogowe.

3.4. Realizacja działań zaplanowanych przez Gminę Mściwojów w okresie od II półrocza 2009 r. do I półrocza 2011 r.

W Gminie Mściwojów mimo ograniczonych środków finansowych udało się wykonać drobne prace remontowe i zaadaptować zabytkową oranżerię, tworząc w niej muzeum wiejskie. Nadal w planach pozostaje odbudowa pawilonu na wyspie oraz remont wozowni w Mściwojowie. W okresie sprawozdawczym Gmina udzieliła łącznie czterech dotacji na kwotę 25 000 zł. Wnioskodawcami dotacji były parafie w Snowidzy, Mściwojowie i Rogoźnicy. Środki zostały wykorzystane na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i remontowych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków. W budżecie na rok 2011 zaplanowano kwotę 10 000 zł z przeznaczeniem na prace konserwatorskie przy obiektach zabytkowych.

Gmina przy ogromnym zaangażowaniu lokalnych stowarzyszeń, w sposób ciągły wspiera działania promocyjne obiektów zabytkowych znajdujących się na jej terenie, poprzez publikacje w formie folderów oraz za pośrednictwem swojej strony internetowej www.msciwojow.pl.

3.5. Realizacja działań zaplanowanych przez Gminę Paszowice w okresie od II półrocza 2009 r. do I półrocza 2011 r.

Z zaplanowanych przez Gminę zadań związanych z ochroną zabytków zostały wykonane następujące prace:

- wycinka drzew i krzewów, oczyszczanie rowów na cmentarzach gminnych oraz drenaż na cmentarzu komunalnym w Kwietnikach,
- wymiana pokrycia dachowego na kościele pomocniczym p.w. Św. Trójcy w Paszowicach (10 000 zł),
- odnowienie ołtarza i malowanie kościoła filialnego w Nowej Wsi Wielkiej (8 000 zł),
- wymiana pokrycia dachowego na kościele p.w. Św. Krzyża w Pogwizdowie.

3.6. Realizacja działań zaplanowanych przez Gminę Wądroże Wielkie w okresie od II półrocza 2009 r. do I półrocza 2011 r.

Z zaplanowanych przez Gminę zadań związanych z ochroną zabytków zostały wykonane następujące zadania:

a) w 2009 r.:

- wymiana i założenie brakującej instalacji odgromowej, alarmowej oraz założenie krat w kościele w Mierczycach (4 000 zł),
- założenie krat w drzwiach oraz instalacji odgromowej w kościele w Granowicach (2 000 zł),

- konserwacja więźby dachowej, założenie orywnowania, pokrycie dachówką ceramiczną dachu nad kaplicą przykościelną przy kościele w Mierczycach (4 000 zł),
- prowadzenie dalszych prac remontowych tj. opaski granitowej murów świątyni i utwardzenie granitowe obejścia wokół kościoła w Kosiskach (5 000 zł).

b) w 2010 r.:

- prace budowlano – konserwacyjne tj. remont dachu nad nawą kościoła filialnego w Budziszowie Wielkim – III etap prac budowlanych (8 000 zł),
- montaż rusztowań, rozbiórka podłogi drewnianej, rozbiórka podsufitki w kościele w Mierczycach (3 500 zł),
- dokończenie remontu pokrycia dachowego, konserwacja więźby dachowej w kościele w Granowicach (1 500 zł),
- wykonanie remontu stropu drewnianego kościoła, montaż rusztowań w kościele w Wądrożu Wielkim (3 000 zł),
- odprowadzenie wód opadowych – roboty ziemne i rozbiórkowe oraz instalacja zewnętrzna deszczowa w kościele filialnym w Kępach (4 000 zł),

c) w 2011 r.:

- odrestaurowanie drzwi wejściowych do kościoła, założenie krat w drzwiach, zabezpieczenie okien w kościele w Mierczycach (3 000 zł),
- zabezpieczenie okien, wykonanie nowego przeszklenia, założenie siatek w kościele w Granowicach (2 000 zł),
- odrestaurowanie drzwi wejściowych do kościoła, założenie krat w drzwiach w kościele w Wądrożu Wielkim (3 000 zł),
- konserwacja więźby dachowej, założenie orywnowania, konserwacja i malowanie pokrycia dachowego w kościele filialnym w Jenkowie (7 000 zł),
- zabezpieczenie konstrukcji kościoła przez postępującymi pęknięciami i zarysowaniem ścian w kościele filialnym w Kępach (7 000 zł).

4. Działania informacyjne, popularyzacyjne i edukacyjne związane z promocją zabytków powiatu i walorów krajobrazu kulturowego

4.1. Realizacja projektu „Ścieżki edukacyjne na czesko – polskim pograniczu” (2009 – 2010)

Głównym celem projektu realizowanego przez Powiat jaworski wspólnie z Miastem Turnov było wzmocnienie rozwoju gospodarczego poprzez rozszerzenie oferty turystycznej na polsko – czeskim pograniczu. Partnerzy wspólnie tworzyli ofertę turystyczną, przekazywali wzajemnie doświadczenia i przygotowywali wspólnie działania promocyjno – marketingowe, wpływające na zwiększenie liczby turystów na obszarze przyrodniczo – historycznym. Dzięki wymianie doświadczeń i wzajemnej współpracy powstały 4 produkty turystyczne (ścieżki edukacyjne). Za pośrednictwem 3 punktów informacji i nowych stron internetowych umożliwiono szerszy dostęp do informacji dotyczących oferty turystycznej i zabytków architektury. Wspólne działania w zakresie opracowywania materiałów promocyjnych w obu regionach partnerskich (gazeta turystyczna, ulotki promocyjne, mapa turystyczna, roll"-upy) wpłynęły na urozmaicenie oferty turystycznej na obszarze pogranicza, zachęcając jednocześnie mieszkańców do poznawania walorów krajobrazu kulturowego obszaru partnerskiego. Całkowita wartość projektu po stronie polskiej wyniosła 1 064 356 zł, dofinansowanie z UE - 904 855 zł, natomiast wkład własny powiatu to 159 681 zł, co stanowi 15 % wartości zadania.

4.2. Realizacja projektu „Kampania promocyjna na rzecz rozwoju turystyki kulturowej w Subregionie Gór i Pogórza Kaczawskiego” (2009 – 2010)

Przedmiotem projektu była kampania promująca dziedzictwo historyczne i kulturowe Subregionu Gór i Pogórza Kaczawskiego. Na podstawie koncepcji Subregionalnego Produktu Turystycznego Pogórza Kaczawskiego oraz weryfikacji potencjalnych możliwości dofinansowania w ramach Priorytetu 6. Wykorzystanie i promocja potencjału turystycznego i kulturowego Dolnego Śląska RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2007 – 2013, członkowie Subregionu przygotowali listę działań i przystąpili do przygotowania wspólnego projektu. Z ogółu – 14 samorządów Subregionu – do działań związanych z promocją turystyki kulturowej przystąpiły: Gmina Jawor, Powiat Złotoryjski, Gmina Złotoryja, Gmina Świerzawa, Powiat Jaworski. Po konsultacjach z twórcami koncepcji subregionalnej do wspólnego projektu wybrano działania, które mają na celu promocję obiektów kulturowych, położonych na szlakach turystycznych o znaczeniu regionalnym. W ramach przedmiotowego projektu powstały takie produkty promocyjne, jak: przewodnik tematyczny „Obiekty sakralne, kapliczki, krzyże pokutne Gór i Pogórza Kaczawskiego” w wersjach językowych: polskiej, niemieckiej i angielskiej; wydawnictwa albumowe „Kultura Gór i Pogórza Kaczawskiego”; reklamy prasowe (w tym internetowe) ogólnopolskie oraz na terenie województw: dolnośląskiego, wielkopolskiego, lubuskiego; gadzety promocyjne związane z tradycjami kulturowymi regionu. Całkowity koszt zadania wyniósł 305 810 zł, w tym dofinansowanie z RPO WD: 214 067 zł, natomiast wkład własny powiatu wyniósł 26 348 zł.

4.3. Realizacja działań promocyjnych, edukacyjnych i informacyjnych

W zakresie działań promocyjnych, edukacyjnych i informacyjnych Powiat Jaworski prowadził:

- promocję zabytków w wydawnictwach: Wydawnictwo DAPOS - Informator Samorządów Dolnego Śląska, „Przyjedź na Ziemię Jaworską, odkryj bogactwo przyrodniczo – kulturowe”, „Szlakiem Grodów Piastowskich”, kalendarze ścienne trójdzielne „Bogactwo przyrodniczo – kulturowe Ziemi Jaworskiej”, mapy: „Ziemia Jaworska”, „Góry i Pogórze Kaczawskie”,
- promocję zabytków na stronach internetowych: www.ziemiajaworska.pl, www.powiat-jawor.org.pl, na stronach Związku Powiatów Polskich,
- promocję na tablicach informacyjnych: wykonanie banerów reklamowych, roll'upów,
- programy promujące zabytki w TV Jawor, TV Kamienna Góra.

4.4. Finansowanie zadań z zakresu kultury w ramach otwartego konkursu ofert

W ramach otwartych konkursów ofert organizowanych przez Powiat Jaworski z zakresu kultury dofinansowywane są również imprezy promujące zabytki, obiekty lub miejsca, w których imprezy kulturalne się odbywają.

W roku 2009 dofinansowano m.in. organizację następujących imprez:

Lp.	Organizator	Nazwa imprezy	Kwota dofinansowania
1.	Bractwo Rycerskie Zamku	Dni Kultury Rycerskiej na Zamku Bolków	9 000 zł

	Bolków		
2.	Muzeum Regionalne w Jaworze	XIV Jaworskie Koncerty Pokoju	24 000 zł
3.	Muzeum Regionalne w Jaworze	Międzynarodowy Salon Sztuki dziecięcej Jawor – Turnov 2009	5 400 zł

W roku 2010 dofinansowano organizację m.in. następujących imprez:

Lp.	Organizator	Nazwa imprezy	Kwota dofinansowania
1.	Bractwo Rycerskie Zamku Bolków	Dni Kultury Rycerskiej na Zamku Bolków	8 000 zł
2.	Muzeum Regionalne w Jaworze	XV Jaworskie Koncerty Pokoju	20 000 zł
3.	Parafia Rzymskokatolicka p.w Św. Andrzeja Apostoła w Męcince	Skarb Lasu Mnichów	2 100 zł
4.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sichowa	Sichów miejscem dla kultury i sztuki	700 zł
5.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Legnicy	Konkurs plastyczny i fotograficzny „Moja Mała Ojczyzna”	700 zł

W roku 2011 w ramach otwartego konkursu ofert dofinansowano organizację m.in. następujących imprez:

Lp.	Organizator	Nazwa imprezy	Kwota dofinansowania
1.	Bractwo Rycerskie Zamku Bolków	Dni Kultury Rycerskiej na Zamku Bolków	8 000 zł

5. Realizacja i finansowanie przez powiat jaworski zadań z zakresu ochrony zabytków

5.1. Prace remontowo – modernizacyjne w „Pałacyku” w Muchowie

Powiat Jaworski jest właścicielem jednego zabytku nieruchomego. Decyzją Dolnośląskiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu pałac w Muchowie został wpisany do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego w dniu 12 marca 2010 r.

„Pałacyk” w Muchowie, będący w trwałym zarządzie Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Jaworze od dnia 2 kwietnia 2008 r., po wykonaniu niezbędnych

czynności mających na celu zabezpieczenie przed dalszą dewastacją oraz dostosowaniu do warunków pozwalających na jego funkcjonowanie, podjął działalność związaną z realizacją celów statutowych SOSW w Jaworze, a także umożliwiającą pozyskanie środków na przeprowadzenie dalszych czynności pozwalających na pełne jego wykorzystanie. Wymaga jednak wykonania jeszcze wielu czynności, poprawiających estetykę i jakość oferowanych usług związanych z pobytem. Czynności te przeprowadzane są w ramach posiadanych i wypracowanych środków własnych SOSW. W roku 2009 na cele remontowe wydatkowano 209 079 zł, w roku 2010 – 80 903 zł, w roku 2011 – 20 647,25 zł.

Dotychczas wykonano następujące remonty:

- impregnację ogniochronną elementów drewnianych wewnątrz budynku,
- zamontowano lampy oświetlenia awaryjnego (posiadają stosowne pomiary i badania),
- zainstalowano instalację oddymiającą i przeciwpożarową (czujki dymu, siłownik okna uchylnego, centralka itp.),
- wymieniono część wykładzin palnych na II piętrze budynku,
- wymieniono rynny,
- uzupełniono poszycie dachowe oraz zamontowano płotki śniegowe,
- dokonano naprawy elementów elewacji odkrytych podczas naprawy dachu i wymiany rynien,
- naprawiono instalację odgromową (posiada stosowne pomiary),
- dokonano zakupu tapczanów i szafek nocnych,
- wykonano remont łazienek i sanitariatów,
- naprawiono tynki w pomieszczeniach magazynowych na parterze,
- wymienione zostało oświetlenie w części kuchennej,
- zainstalowano system wentylacji wymuszonej w kuchni,
- uzupełniono i wymieniono sprzęt kuchenny (torek gazowy, kuchnia gazowa, krajalnice, szatkownica, naczynia itp.).

W dalszej kolejności wykonywane będą następujące prace:

- naprawa podłóg wewnątrz budynku,
- wymiana wykładzin i malowanie pomieszczeń,
- zakup reszty mebli, takich jak: tapczany, szafki, szafy.

W ramach realizowanego przez Powiat Jaworski projektu pn. „Ścieżki edukacyjne na czesko – polskim pograniczu” otoczenie budynku zyskało na estetyce i funkcjonalności. Odtworzone zostały ścieżki spacerowe, a główne ciągi komunikacyjne zostały wyłożone kostką betonową. Wymienione zostały ławki oraz lampy oświetleniowe nawiązujące wyglądem do stylu architektonicznego budynku. Wzdłuż ciągów komunikacyjnych ustawione zostały tablice edukacyjne tematycznie związane z bogactwem przyrodniczym i kulturowym Ziemi Jaworskiej. Wybudowana została wiata o konstrukcji drewnianej z brukowaną posadzką umożliwiającą organizację imprez plenerowych bez względu na warunki pogodowe. Powstał plac zabaw o charakterze rehabilitacyjnym dla dzieci. Zainstalowano również kiosk multimedialny. Podczas wykonywania prac konieczne stało się wykonanie nowych pokryw na zbiorniki ścieków.

Obiekt ten stanowi bardzo dobrą bazę do prowadzonej przez SOSW w Jaworze działalności statutowej stanowiąc zaplecze do tych terapii, których z różnych przyczyn nie można realizować w mieście. Przez cały czas trwania prac remontowych obiekt prowadził działalność, jednak z uwagi na bezpieczeństwo podczas wykonywanych prac działalność ta ze zrozumiałych względów była mocno ograniczona. W tym okresie korzystali z niego uczniowie i wychowankowie Ośrodka. Natomiast w celu pozyskania dodatkowych środków

finansowych wykonywano usługi na zewnątrz, również dla placówek oświatowych, organizacji, instytucji i osób prywatnych.

Baza noclegowa z wyżywieniem oraz otoczenie budynku sprzyjają jego wykorzystaniu w następujących trzech obszarach, związanych z działalnością statutową, działalnością turystyczną oraz działalnością usługową:

- prowadzenie form terapii i rewalidacji niemożliwych do realizacji w Ośrodku w Jaworze lub, dla których korzystniejsze będą warunki w Muchowie (arteterapia, muzykoterapia, choreo- i teatroterapia, ergoterapia, socjoterapia, silvoterapia, talasoterapia, hipo- i dogoterapia oraz szeroko rozumiana psychoterapia) – zarówno dla dzieci z naszej placówki jak i innych placówek oświatowych,
  - prowadzenie zajęć lekcyjnych w formie wyjazdowej – szczególnie zajęć przyrodniczych i ekologicznych – realizowanych przez nauczycieli i wychowawców SOSW w Jaworze jak i nauczycieli innych placówek w oparciu o opracowane przez nauczycieli z Ośrodka programy,
  - realizowanie krótkich form wypoczynkowych jedno- i wielodniowych, w tym form połączonych z dydaktyką, tzw. „zielone szkoły”,
  - organizowanie imprez kulturalnych i rekreacyjnych, szkoleń, konferencji itp.,
- wykorzystanie obiektu dla celów turystycznych.

Dotychczas z usług placówki korzystały szkoły średnie realizując zajęcia wyrównawcze dla uczniów klas I oraz zajęcia przygotowujące do matury dla klas ostatnich. W Centrum przebywali również studenci realizujący swoje projekty oraz inni uczniowie w celach turystycznych, m.in. z: I LO z Legnicy, LO z Jawora, Liceum Ekonomicznego z Legnicy, PCKZ z Jawora, Technikum Hotelarstwa z Legnicy, II LO z Legnicy, Gimnazjum z Rybnika, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Legnicy, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Szczecińskiego. Oprócz tego w Centrum odbyło się kilka szkoleń realizowanych przez instytucje zewnętrzne. Z obiektu korzystały również inne organizacje realizując plenery, m.in. Związek Emerytów i Rencistów, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Związek Kombatantów, Towarzystwo Pomocy Dzieciom Zarząd Okręgowy w Legnicy.

Wykorzystując bazę „Pałacyku” SOSW w Jaworze organizuje corocznie Integracyjny Bieg Przelajowy oraz Konkurs Latawców. Corocznie na terenie obiektu odbywa się regionalna impreza rekreacyjno – edukacyjna „Muchowska Kosa”.

5.2. Finansowanie zadań z zakresu ochrony dóbr kultury

W roku 2009 wsparcia finansowego z zakresu ochrony dóbr kultury udzielono w ramach otwartego konkursu ofert. Następujące podmioty otrzymały dofinansowanie:

Lp.	Nazwa i adres wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania
1.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Snowidzy	Remont pokrycia ceramicznego dachu zabytkowego kościoła filialnego pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Godziszowej	14 000,00 zł
2.	Rzymskokatolicka Parafia p.w. Wniebowzięcia NMP w Mierczycach	Wykonanie kompletnej dokumentacji obiektu zabytkowego kościoła w Mierczycach	6 000,00 zł

3.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Św. Marcina w Ujeździe Górnym	Drugi etap prac budowlano-konserwatorskich dachu i stropu nad nawą zabytkowego kościoła filialnego p.w. Dobrego Pasterza w Budziszowie Wielkim	3 000,00 zł
4.	Parafia Rzymsko-Katolicka Św. Piotra i Pawła w Kosiskach	Montaż krat w otworach wejściowych w kościele Św. Piotra i Pawła w Kosiskach	3 000,00 zł
5.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Św. Mikołaja w Kaczorowie	Rekonstrukcja rzeźb Św. Marka i Św. Mateusza w ołtarzu głównym kościoła p.w. Św. Jana Chrzciciela w Mysłowie	4 000,00 zł
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia NMP	Remont wieży zabytkowego kościoła filialnego w Luboradzu pw. Zaślubin NMP	2 000,00 zł
7.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Jadwigi Śląskiej	Prace konserwatorskie, restauratorskie przy zabytkowej chrzcielnicy w kościele filialnym pw. Św. Mikołaja w Świnach	2 000,00 zł
8.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Św. Marcina w Jaworze	Remont zabytkowych XIX w. witraży w kościele parafialnym przy ul. Szkolnej	14 000,00 zł
9.	Parafia Rzymsko-Katolicka Św. Trójcy	Remont dachu na kościele cmentarnym pw. Św. Trójcy	2 000,00 zł
razem			50 000 zł

Od roku 2010 dofinansowanie prac związanych z odnową i konserwacją substancji zabytkowych oraz podejmowanych w zakresie ich bezpieczeństwa udzielane jest w trybie uchwały. Rada Powiatu w Jaworze w dniu 29 października 2009 r. uchwaliła uchwałę nr XLV/236/09 w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Zgodnie z uchwałą dotacja może być udzielona osobom posiadającym tytuł prawny do zabytku znajdującego się na terenie powiatu, które wykażą się poniesieniem wkładu własnego na wykonanie prac. Poniższa tabela zawiera wykaz podmiotów, którym udzielono ze środków budżetu powiatu dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane w roku 2010.

Lp.	Nazwa i adres wnioskodawcy	Nazwa zadania	Wartość całkowita robót (zł)	Przyznana kwota dotacji (zł)
1.	Rzymskokatolicka Parafia pw. Wniebowzięcia NMP Mierzyce 15 59-430 Wądroże Wielkie	Remont stropu drewnianego w kościele filialnym pw. Matki Boskiej Różańcowej w Wądrożu Wielkim	46 933,97	5 000,00

2.	Rzymskokatolicka Parafia pw. Wniebowzięcia NMP Mierczyce 15 59-430 Wądroże Wielkie	Remont stropu drewnianego w kościele filialnym pw. Wniebowzięcia NMP w Mierzycach	114 339,89	8 500,00
3.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jadwigi Śląskiej 59-420 Bolków, Pl. Jana Pawła II nr 1	Konserwacja i restauracja elementów drewnianych chrzcielnicy w kościele filialnym pw. św. Mikołaja w Świnach	23 445,00	8 000,00
4.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia NMP 59-407 Mściwojów 41	Remont tynków elewacji kościoła filialnego pw. Zaślubin NMP w Luboradzu	50 959,12	9 000,00
5.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Snowidzy nr 85 a 59-407 Mściwojów	Remont zabytkowego muru cementarnego wokół kościoła parafialnego pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Snowidzy	32 555,15	7 000,00
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Andrzeja Apostoła 59-424 Męcinka 27	Przeprowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkowych ławkach znajdujących się w kościele parafialnym Św. Andrzeja Apostoła w Męcince	23 445,00	9 000,00
7.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Różańcowej w Rogoźnicy ul. Świdnicka 4, 58-152 Goczałków	Remont pokrycia dachowego kościółka filialnego pw. Św. Jadwigi w Targoszynie	119 768,00	12 000,00
8.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Trójcy w Paszowicach 59-411 Paszowice 115	Remont opaski betonowej wokół kościółka oraz wykonanie nawierzchni z kostki granitowej przy kościele parafialnym pw. Św. Trójcy w Paszowicach	45 017,26	9 000,00
9.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Słupie 59-424 Męcinka	Remont drzwi wejściowych (2 szt.) do zakrystii w kościele parafialnym pw. Wniebowzięcia NMP w Słupie	11 019,28	5 500,00
10.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Piotra i Pawła w Kosiskach Pl. Jana Pawła II nr 1 59-430 Wądroże Wielkie	Remont instalacji odgromowej w kościółku parafialnym pw. Św. Piotra i Pawła w Kosiskach	20 100,00	7 000,00
Razem			80 000 zł	

Ze względu na ograniczone środki finansowe w roku 2011 nie udzielono dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i remontowe przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

5.3. Społeczni opiekunowie zabytków

Zgodnie z art. 103 ust. 4 Starosta Jaworski prowadzi listę społecznych opiekunów zabytków. Społecznego opiekuna zabytków ustanawia, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, starosta właściwy dla miejsca zamieszkania kandydata społecznego opiekuna zabytków. Na listę społecznych opiekunów zabytków, na wniosek Dolnośląskiego Konserwatora Zabytków, wpisane zostało Towarzystwo Społeczno – Kulturalne „Księstwo Jaworskie” oraz Pan Dominik Kunysz, który jest społecznym opiekunem zabytkowego ogrodu ozdobnego w Mściwojowie.

Podsumowanie

W okresie sprawozdawczym Zarząd Powiatu w Jaworze starał się, na miarę swoich możliwości, wspierać gminy z terenu powiatu i organizacje pozarządowe w działaniach z zakresu ochrony dóbr kultury, tworząc odpowiednie warunki organizacyjne i finansowe. W kolejnych latach realizacji Programu planuje się dalsze wspieranie inicjatyw gminnych samorządów i inicjatyw podejmowanych przez zarządców i właścicieli zabytków w sferze opieki nad zabytkami, rozwoju kultury z wykorzystaniem zabytków. Z tego względu w dalszym ciągu udzielane będą dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie oraz budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków, prowadzone będą okresowe przeglądy lustracyjne zabezpieczenia obiektów zabytkowych przez Powiatowy Zespół Ochrony Zabytków i Dziedzictwa narodowego oraz prowadzona będzie działalność promocyjna zabytków poszczególnych gmin.